

Volný pohyb a reexport léků

FILIP BALOUŠEK
advokát

DISKUSE

V červnu vydal Soudní dvůr Evropské unie rozsudek, jehož důsledky mohou v budoucnu ovlivnit přístup nás všech k některým druhům léků.

Ve sporu vystupovala polská společnost Delfarma provádějící paralelní dovoz léků na polský trh. Firma chtěla začít dovážet do Polska léčivý přípravek, který je ekvivalentem jiného registrovaného léčiva (tzv. referenční přípravek), kterému vypršela patentová ochrana a který má stejnou léčivou látku jako registrovaný lék. Výhoda generika v praxi je, že má prakticky stejné účinky jako referenční přípravek, ale je řádově až o několik desítek procent levnější.

Toto generikum přitom nebylo na evropském trhu ničím novým, registrované bylo již ve Velké Británii, odkud ho společnost chtěla dovážet. Příslušný polský úřad však zamítl vydat společnosti zjednodušené povolení takzvaného paralelního dovozu, bez kterého není uvedení na polský trh možné. Dle dokumentace a způsobu registrace nebylo generikum a referenční přípravek zcela totožné, a nebylo tak možné povolení vydat. S tím se firma nespokojila a rozhodla se bránit. Věc skončila před polským soudem, který ji předložil jako předběžnou otázku pro posouzení Soudnímu dvoru EU.

Snadnější obchodování

Soudní dvůr dal firmě za pravdu a potvrdil tak i dosavadní judikaturu, když vyzdvihl, že v zájmu zachování volného pohybu zboží v rámci jednotného evropského trhu nesmí členské státy omezovat paralelní dovoz léků. A to tak, že budou od jednotlivých dovozců vyžadovat, aby splnili stejné požadavky, jaké jsou kladené na již dříve registrované referenční přípravky, pokud jsou generika k referenčnímu přípravku ekvivalentní.

Na první pohled se argumentace může zdát neúčelným hraničím si s právními pojmy. Rozsudek však potenciálně usnadňuje obchodování s léčivými přípravky mezi jednotlivými členskými zeměmi. Mezi pozitivními důsledky lze vyzdvihnout, že pacienti v jednotlivých členských zemích budou mít zajištěn lepší přístup k novým (a potenciálně levnějším) druhům léků. Distributoři totiž budou díky nižší registrační zátěži motivováni tato léčiva dovážet do více zemí.

Je ale třeba poukázat i na možné prohloubení velmi diskutovaného problému, kterým je takzvaný reexport léků, tedy situace, kdy někteří distributoři cíleně vyváží určité druhy léků (určené původně pro tuzemský trh) do jiných členských zemí, kde je lze prodat za vyšší cenu. Tím ale může dojít k situaci, kdy se stane některé léčivo v České republice dočasně nedostupným.

Tento neblahý jev přitom členské státy, odkud jsou léčiva reexportována, dlouhodobě kritizují a snaží se zavést i na možné omezující opatření. Negativní důsledky reexportu pro tuzemské pacienty spočívající v nedostupnosti některých specifických druhů léků se tak mohou v příštích letech ještě prohloubit. Mezi nejčastější reexportované léky přitom patří zejména těžko nahraditelné přípravky určené k léčbě krevních onemocnění a nervového systému.

Autor působí v advokátní kanceláři bpv Braun Partners

(Ne)bezpečí realitních úschov

Realitní kanceláře o možnost poskytovat úschovy peněz nejspíš nepřijdou. Ale **mají mít méně přísný dozor než banky, advokáti či notáři.**

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ

Druhého čtení míří ve Sněmovně novela zákona o realitním zprostředkování. Nejpálčivějším tématem celé úpravy je otázka, zda realitním kancelářím zachovat možnost poskytovat úschovu finančních prostředků. Podle pozměňovacího návrhu by měly kontrolu nad realitkami poskytovajícími úschovu vykonávat obecní živnostenské úřady, ty na to ale nemají kapacitu.

Pozměňovací návrh, který předložili poslanci Helena Vávková (ANO), Taťána Malá (ANO) a Dominik Fery (TOP 09) počítá s tím, že realitní zprostředkovatel musí v případě poskytnutí první úschovy informovat obecní živnostenský úřad. Kontrola úřadu tak bude záviset na tom, zda realitní kancelář vůbec tuto oznamovací povinnost splní.

„Pokud tak neučiní, živnostenský úřad nemá možnost zjistit, zda realitní zprostředkovatel tuto službu poskytuje, a provést u něj kontrolu. Živnostenské úřady nemají odpovídající kapacitu k tomu, aby zajistily plošnou kontrolu všech podnikatelů, kteří získali živnostenské oprávnění k této činnosti, a zajistili dozor v plném rozsahu,“ uvedla Miluše Trefančová z tiskového odboru ministerstva průmyslu a obchodu (MPO), pod něž živnostenské úřady spadají.

Pozměňovací návrh sice počítá s tím, že pokud realitní kancelář nedodrží oznamovací povinnost, hrozí jí za to pokuta až půl milionu korun. MPO se však obává, že kontrola živnostenskými úřady nebude tak efektivní jako u bank, advokátů a notářů, kteří úschovy vedle realittek nejčastěji poskytují.

„Dozor nad úschovou peněz podnikatelských subjektů, kterou by prováděli pracovníci živnos-

Kdo může dle návrhu zákona zprostředkovávat úschovy?

- banka ■ zahraniční banka vykonávající v ČR činnost prostřednictvím pobočky ■ notář
- advokát ■ exekutor
- realitní zprostředkovatel

Kolik činí odměna notáře?

Odměna notáře za přijetí peněz do úschovy je stanovena notářským tarifem. Tarifní hodnotou je výše peněžní částky přijaté do notářské úschovy. **Základní odměna notáře** činí z prvních 100 000 Kč tarifní hodnoty 1,2 %

- ▶ z přebývajících částky až do 500 000 Kč tarifní hodnoty 0,6 %
- ▶ z přebývajících částky až do 1 000 000 Kč tarifní hodnoty 0,4 %
- ▶ z přebývajících částky až do 10 000 000 Kč tarifní hodnoty 0,2 %
- ▶ a z přebývajících částky až do 30 000 000 Kč tarifní hodnoty 0,1 %

Vždy však nejméně 1000 Kč.

Co přináší pozměňovací návrh zákona o realitním zprostředkování?

- Realitní zprostředkovatel musí mít o každé úschově evidenci, která má zahrnovat: IČ uschovatele a příjemce, jméno a příjmení, rodné číslo, trvalý pobyt, údaje o výši peněžních prostředků a o měnové jednotce, datum přijetí peněžních prostředků do úschovy apod.
- Kontrolu nad dodržováním povinností vykonávají obecní živnostenské úřady.
- Realitním kancelářím hrozí za nedodržení některých povinností sankce až 1 milion korun.

tenskými úřady, by neodpovídal kontrolnímu systému, který je nastaven u peněžních ústavů daleko přísněji, přestože by se jednalo prakticky o stejnou činnost,“ dodala Trefančová.

Jde o miliardy

Pozměňovací návrh ani nepočítá s tím, že by měla být kapacita živnostenských úřadů kvůli nové agendě navýšena. Ani dnes přitom není poskytování úschov okrajová agenda, kterou by realitní kanceláře vykonávaly jen čas od času. Tedy – jak které...

Jedna z největších realittek M&M Realty uskutečnila podle Petra Morcinka, jenž řídí strategii firmy, úschovy v závratných vý-

ších: „V letech 2017 za šest miliard a v letošním roce dosud za miliard pět,“ napsal LN Morcinek.

Další lídr na trhu v oblasti nemovitostí společnost NEXT Realty podle generálního ředitele Roberta Hanzla realizuje drtivou většinu úschov u advokátů. Zákaz provádění úschov mají jejich franšizové kanceláře, takže probíhají jen u vlastních poboček. Přesto nejde o zanedbatelné číslo: „V roce 2017 to bylo 223 úschov, loni 241 a letos dosud 137 realizovaných úschov,“ uvedl Hanzl.

Proč se ale vůbec vyostřena debata o tom, kdo může poskytovat úschovu peněz, rozpoutala? Banky, advokáti a notáři totiž mohou

poskytovat úschovy peněz jen za striktně stanovených podmínek. Například o nich musí vést podrobnou evidenci, hlásit každou úschovu na příslušnou profesní komoru nebo mít na každou jednotlivou transakci zřízený separátní účet. To pro realitky neplatí.

Poskytovat, ale nenabízet

Realitní kanceláře úschovy poskytují jen na základě ustanovení občanského zákoníku. „Vzniká riziko, že dojde ke smíchání peněžních prostředků zájemce o úschovu s peněžními prostředky realitního zprostředkovatele a že dojde ke krytí jeho provozních nákladů těmito svěřenými prostředky,“ stojí v důvodové zprávě zákona.

■ Jedna z největších realitních kanceláří M&M realty vykonala úschovy ve výši:

v roce 2017 cca 6 miliard, 2018 cca 7 miliard a v roce 2019 ve výši cca 5 miliard korun.

■ Realitní kanceláře většinou nevybírají poplatky za úschovu, ta se ale může schovat do celkové provize.

Hlavním cílem úpravy měla být ochrana peněz lidí před podobnými případy. Ministerstvo pro místní rozvoj dokonce v lednu předložilo variantu zákona, podle které nemohly realitky poskytovat úschovy vůbec. Nakonec však otočilo. Realitky dle návrhu sice nemohou úschovy přímo nabízet, pokud o ni však klient přímo požádá, poskytnout ji mohou.

Nejednotná praxe

Každá realitní kancelář přistupuje k úschovám jinak. Zhruba polovina klientů Maxima Realty využívá jejich úschovu. „Výhodou spatřují klienti v tom, že všechny administrativní úkony spojené s prodejem a koupí nemovitosti mohou vyřídit na jednom místě,“ uvedl Jiří Lamberka, ředitel právního oddělení Maxima Realty.

Realitní kanceláře v síti RE/MAX mají naopak přísný zákaz úschov. „Pro naše klienty směřjí úschovy realizovat jen banky nebo advokáti, kteří dodržují přísná bezpečnostní opatření, mezi která patří například sjednání odpovídajícího pojistného nebo povinná autorizace platby dvěma advokáty,“ vysvětlil Jan Hrubý, generální ředitel RE/MAX.

Stejně postupuje i realitní kancelář Svoboda & Williams. „Zajištění úschovy kupní ceny u důvěryhodné třetí osoby považujeme za základ bezpečné a transparentní realitní transakce. Úschova u realitních kanceláří je dle našeho názoru značně riziková,“ uvedl Prokop Svoboda, zakladatel kanceláře.

Šéf Next Realty apeluje, aby se úschovy nestaly monopolem jen vybraných profesí. „Úschovy jsou již přísně regulovány a osobní žádost klienta je zbytečná. Povede to k neposkytování úschov realitními kancelářemi, takže bude služba realizována jen u advokátů, kterým se tím prakticky udělí monopol, což může vést ke zdražení služeb,“ varoval Hanzl.

Realitní kanceláře většinou za úschovy nic neúčtují, klienti ovšem platí celkovou provizi. U advokátů a notářů se cena služby počítá z výše realizované úschovy.

Nově by dle návrhu mohli úschovu poskytovat také exekutoři.

Teritorialita exekutorů nic nezlepší

ROBERT RUNTÁK
ředitel úřadu

DISKUSE

Je téměř až absurdní, že diskuse o exekucích, která se vede v českých médiích, vůbec neodpovídá tomu, co v této oblasti trápí anebo zajímá české občany. Z médií bychom mohli nabýt pocit, že snad úplně každý žije tím, jak se vyřeší otázka přidělování exekucí exekutorům a zda se v budoucnu zavede nějaký jiný model, než je ten stávající, například některá z forem teritoriality. Reálný život je však někde jinde.

Jak ukázal poslední průzkum agentury STEM/MARK, který zadala Česká asociace věřitelů (ČAV), Češi smýšlejí jinak, než si myslí novináři a patrně i mnozí politici. Problematika exekucí naše občany až tak nezajímá a rozhodně nejsou připraveni nijak výrazně pomáhat lidem, kteří se ocitli v dluhové pasti.

Na otázku, do čeho by měl stát prioritně investovat, odpovídali respondenti tak, že pomoc lidem v dluhové pasti zařadili až na předposlední místo. Z průzkumu

vyplývá ještě mnoho zajímavých skutečností. Respondenti například nechtějí, aby stát podporoval dlužníky s výjimkou těch, kteří se dostali do problémů kvůli nemoci či ztrátě zaměstnání. Jsou přesvědčeni, že dluhy se mají platit, ne odpouštět.

Co se týče exekucí samotných, největší problémy jsou spatřovány ve vysokých nákladech spojených s vymáháním a ve zdlouhavosti. Z průzkumu také plyne, že většina dotázaných si myslí, že věřitel má mít právo vybrat si exekutora. A tím jsme zpět u teritoriality, o níž jsem se zařekl, že už nebudu nikdy psát, ale pro tentokrát ještě udělám jednu výjimku.

Slovenský model neobstojí

Řekněme si otevřeně, že exekutorská teritorialita v podobě, kterou prosazuje Exekutorská komora ČR, tedy krajská teritorialita s rovnoměrným nápadem, není nic jiného než nástroj k přerozdělení exekučního trhu. Klíčovým cílem tohoto řešení je zajistit všem exekutorům stejné množství práce a zejména peníze od věřitelů.

Věřitelé za současného stavu, kdy mají právo si exekutora vybrat, finance do systému nevnašejí. Exekutor sice může požadovat po věřiteli zálohu na provedení

exekuce, avšak nečiní tak, neboť pak by si věřitel vybral jiného exekutora. Jde o nedostatek, který může teoreticky vést u institucionálních věřitelů k nadužívání exekucí, avšak je to stále nedostatek řešitelný a malý ve srovnání s tím, co by přinesla teritorialita.

Bylo by vhodné prosadit zrušení či aspoň snížení sazby DPH u nákladů exekuce nebo zastropovat nárůst příslušenství

”

Zastánci teritoriality rádi argumentují tím, jak dobře toto řešení funguje poslední dva roky na Slovensku. Je to nesmysl, řešení tam nefunguje. Stačí si přečíst pár článků z tamních novin. Ke Slovensku je třeba uvést zásadní poznámku – je to spolu s Maďarskem jediná evropská země, kde je exekutor soukromým podnika-

telem a zároveň tam funguje rovnoměrné přidělování exekucí takzvaným kolečkem. To funguje i v jiných zemích, ale vždy tam, kde exekutor není podnikatelem, ale státním zaměstnancem.

A naopak – jsou mnohé evropské země, kde je teritorialita, ale nikdy ne s rovnoměrným nápadem. Jinými slovy – exekutor tam sice působí jen v rámci menšího či většího regionu, ale věřitel má vždy právo si svobodně vybrat exekutora. Slovenský model „socialismu uvnitř kapitalismu“ je v evropském prostředí naprostou výjimkou.

Snížení DPH u nákladů

Argumenty pro a proti teritorialitě typu, že jen 20 procent dlužníků bydlí na adrese trvalého pobytu, byly sneseny za posledních deset let tolikrát, že nemá smysl je tu vypisovat znovu.

Tragedií českých exekutorů pak je, že díky léta trvajícím vnitřním sporům právě kvůli teritorialitě se jejich mediální obraz téměř nenapravitelně poškodil. Byli to totiž právě zastánci teritoriality, kteří dlouhodobě zveličovali a nafukovali problémy exekutorského stavu, aby následně vždy mohli vytáhnout z rukávu žolík a v podobě teritoriality, kte-

rá všechny problémy, skutečně i ty nafouknuté, vyřeší. Zatím je nevyřešila a ani v budoucnu je nevyřeší. Pachuť všech těch řečí o dumpingu, korupci a klientelistických vazbách však bohužel zůstává natrvalo.

Na závěr si dovoluji opět připomenout několik témat, která jsou pro úpravu exekucí a zlepšení podmínek pro účastníky exekučního řízení opravdu zásadní. U některých se shodnu i s ČAV. Bylo by vhodné prosadit zrušení anebo aspoň snížení sazby DPH u nákladů exekuce. Dalšími náměty jsou zavedení takzvaného chráněného konta, stejně jako určitá limitace nárůstu příslušenství pohledávky v exekuci, případně převedení jeho části do režimu podřízené pohledávky.

Je rovněž třeba umožnit snazší odpis nevymožitelné pohledávky, za úvahu stojí i zavedení možnosti dluh si odpracovat. V oblasti hmotného práva je pak třeba upravit způsob, jakým se započítává zaplacená splátka dluhu na pohledávku. To vše jsou opatření, která mohou v případě zavedení přinést zásadní posuny. Teritorialita ne.

Autor je ředitelem Exekutorského úřadu Přerov soudního exekutora Lukáše Jíchy